

Приймаченко Д.В.
д.ю.н., професор, проректор з
наукової роботи
Університету митної справи та фінансів
(м. Дніпро, Україна)

Прокопенко В.В.,
к.ю.н., доцент
доцент кафедри морського та
митного права Національного університету
«Одеська юридична академія»
(м. Одеса, Україна)

УДК 351.713:339.543 (477)

ПЕРЕВІРКА ОБЛІКУ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ТА/АБО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ ЯК ФОРМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ

Стаття присвячена дослідженню сфери, підстав і порядку застосування такої форми митного контролю як перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем. Обґрунтована необхідність зміни назви даної форми митного контролю та пропонується використовувати наступну назву – «перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перебувають під митним контролем».

Ключові слова: митний контроль, форми митного контролю, перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем.

Приймаченко Д.В., Прокопенко В.В. Проверка учета товаров, транспортных средств коммерческого назначения, которые перемещаются через таможенную границу Украины и/или находятся под таможенным контролем как форма таможенного контроля. – Статья.

Статья посвящена исследованию сферы, оснований и порядка применения такой формы таможенного контроля как проверка учета товаров, транспортных средств коммерческого назначения, которые перемещаются через таможенную границу Украины и/или находятся под таможенным контролем. Обоснована необходимость изменения названия данной формы таможенного контроля и предлагается использовать следующее название – «проверка учета товаров, транспортных средств коммерческого назначения, которые находятся под таможенным контролем».

Ключевые слова: таможенный контроль, формы таможенного контроля, проверка учета товаров, транспортных средств коммерческого назначения, которые перемещаются через таможенную границу Украины и / или находятся под таможенным контролем.

Prymachenko D., Prokopenko V. Checking of Account of Goods, Vehicles for Commercial Use, Moving Across the Customs Border of Ukraine and/or Being Under Customs Control as a Form of Customs Control. – Article.

The article is dedicated to the research of scope, grounds and procedure of application of such form of customs control as checking of account of goods, vehicles for commercial use, moving across the customs border of Ukraine and/or being under customs control as a form of customs control. The necessity of changing the name of this form of customs control is proved and the use of the following name - "checking of account of goods, vehicles for commercial use, which are under customs control" is proposed.

Keywords: customs control, forms of customs control, checking of account of goods, vehicles for commercial use, moving across the customs border of Ukraine and/or being under customs control.

Забезпечення встановленого порядку та умов переміщення товарів через митний кордон України досягається шляхом практичного застосування всіх передбачених митним законодавством митних процедур. Особливе місце в цьому процесі відіграє здійснення митного контролю, безпосередня реалізація якого відбувається через відповідні форми, передбачені Митним кодексом України (далі – МК України). Кожна форма митного контролю являє собою певну, відносно самостійну сукупність дій, об'єднаних спільною метою. Так перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що

переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, як одна з форм митного контролю, виділяється серед інших форм підставами, цілями, порядком застосування і сукупністю дій. Це обумовлює місце даної форми в системі форм митного контролю та її взаємозв'язок з іншими.

Особливості здійснення митного контролю та застосування його форм неодноразово були предметом дослідження таких вчених як Є.В. Додін, Ю.М. Дьомін, С.В. Ківалов, В.Т. Комзюк, Б.А. Кормич, Т.В. Корнєва, А.В. Мазур, П.В. Пашко, О.М. Тропіна, О.П. Федотов, І.О. Федотова, М.Г. Шульга та ін. Водночас дослідження обраної форми митного контролю характеризується фрагментарністю, обґрунтованою розглядом цієї тематики в рамках інших, більш ширших досліджень. Відтак поза увагою залишились і проблеми застосування даної форми митного контролю. Слід також звернути увагу і на відсутність окремих публікацій, присвячених правовому регулюванню процедури застосування досліджуваної форми митного контролю, використання та значущість отриманих результатів. Саме тому метою статті є дослідження правового регулювання зазначеної форми митного контролю, сфери, підстав і порядку її застосування, фіксування, використання і значення отриманих результатів.

МК України в п. 6 ч. 1 ст. 336 [1] визначає перевірку обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем однією з форм митного контролю. Опис цієї форми митного контролю, підстави та порядок її застосування врегульовані ст. 344 МК України.

Зважаючи на активізацію процесів безпосередньої реалізації положень Угоди про асоціацію України з ЄС щодо створення між ними зони вільної торгівлі, як це визначено у Розділі IV («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») [2], цілком доречним був аналіз міжнародних договорів, що регламентують суспільні відносини галузі митного регулювання [3, 4, 5]. За результатами їх аналізу було встановлено, що в міжнародних актах відсутня така форма митного контролю, як

перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем. Митні адміністрації країн ЄС є самостійними та вільними у виборі форм митного контролю при реалізації своїх функцій. При цьому основним фактором вибору застосовуваної форми митного контролю є аналізи ризиків на основі критеріїв, розроблених на національному рівні, рівні ЄС, та, за наявності, на міжнародному рівні, з використанням електронних технологій обробки даних з метою ідентифікації та оцінки ризику та розробки необхідних контрзаходів [3].

З урахуванням цього, дослідження перевірки обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем буде здійснено на підставі аналізу норм чинного національного законодавства.

В першу чергу звернемо увагу на назву даної форми. Як бачимо, в її назві міститься поєднання двох самостійних термінів – «переміщення через митний кордон України» і «перебування під митним контролем», а також їх з'єднання між собою поєднанням сполучників «і/або». Використання поєднання сполучників «і/або» говорить про взаємовиключні варіанти існування цих двох термінів. Підкреслюється, що дана форма застосовується одночасно як при розрізненому варіанті, тобто окремо як при переміщенні товарів через митний кордон України, так і в разі перебування товарів під митним контролем, так і в тому випадку, коли вони співпадають. Що це означає і наскільки така ситуація можлива, як в теорії, так і в практиці допоможе з'ясувати розкриття і аналіз цих термінів.

Аналіз норм МК України дозволяє констатувати відсутність законодавчого закріплення загального поняття «переміщення через митний кордон України», втім, як і в попередньому МК України [6]. У літературі висловлюється думка про відсутність цього поняття в МК України не тому, що воно не важливе або другорядне, а через те, що до сих пір немає єдності в розумінні

його змісту. Досі точаться дискусії з приводу логічної структури категорії «переміщення». Одні вважають раціональною двоскладову структуру, коли мова йде тільки про дії, пов'язані із ввезенням та вивезенням товарів. Інші схильні використовувати трискладову структуру, яка включає ще й операції, пов'язані з транзитом [7, с. 64-65; 8, с. 51-52].

Аналіз п. 4 ч. 1 ст. 4 МК України дозволяє стверджувати, що переміщення товарів через митний кордон України відбувається в напрямку ввезення і вивезення (навіть коли мова йде про транзит територією України – спочатку здійснюється ввезення товару на митну територію України, а потім його вивезення за межі митної території України).

Поняття «перебування товарів під митним контролем» також не міститься в МК України. Однак в ч. 1 ст. 321 МК України вказано, що товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно з заявленим митним режимом [1]. Починається митний контроль, у разі ввезення на митну територію України з моменту перетину митного кордону. При цьому граничний термін перебування товарів, транспортних засобів під митним контролем до моменту їх поміщення у відповідний митний режим не може перевищувати 180 календарних днів (окрім деяких митних режимів). Закінчується перебування товарів, транспортних засобів під митним контролем у разі ввезення на митну територію України – після здійснення митного оформлення товарів транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон (за винятком митних режимів).

Як бачимо із вищенаведеного поєднання понять «переміщення товарів через митний кордон України» і «перебування товарів під митним контролем» в такому формулюванні між собою неприпустимо. Також контрпродуктивно використовувати для їх поєднання сполучників «і/або», що вводить в оману. Виходить, з назви досліджуваної форми митного контролю, що перевірка обліку товарів може здійснюватися щодо товарів, які тільки

«переміщуються через митний кордон України» і які тільки «перебувають під митним контролем» – це в разі, якщо використаний сполучник «або». Але як таке можливо? Справа в тому, що переміщення товарів завжди здійснюється під митним контролем про що свідчить один із загальних принципів митного контролю – усі товари, транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон, підлягають митному контролю. Як згадувалося вище, сам факт перетину митного кордону (ввезення товарів) означає початок митного контролю та початок їх перебування під митним контролем.

У разі якщо ми інтерпретуємо ситуацію з використанням тільки сполучнику «і» в поєднанні цих понять, виходить, що перевірка обліку товарів може здійснюватися щодо товарів, які «переміщаються через митний кордон України» і «перебувають під митним контролем». І тут виходить нісенітниця, навіть якась тавтологія. Ці два поняття настільки взаємопов'язані, що висловити поняття одного з них без використання іншого вкрай складно, а вираз одного поняття через інше – ніщо інше, як порушення правил логіки.

Примітно, що таку назву даної форми митного контролю використано і в п. 6 ч. 1 ст. 336 МК України, і в ч. 1 ст. 344 МК України, а в наступних ч. ч. 2, 3 ст. 344 МК України назву цієї форми сформульовано таким чином – «перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перебувають під митним контролем». Як бачимо кудись зникла в процесі викладу формулювання «переміщаються через митний кордон України», і відповідно зникло поєднання сполучників «і/або». Тому пропонуємо привести у відповідність положення ст. ст. 336, 344 МК України шляхом внесення змін до МК України та використовувати варіант назви цієї форми митного контролю наступний – «перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перебувають під митним контролем».

В ч. 1 ст. 344 МК України вказується, що «перевірка обліку товарів, транспортних засобів... – це проведення органами

доходів і зборів дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари, транспортні засоби комерційного призначення вимогам, встановленим МК України та іншими законами України з питань державної митної справи» [1]. З цього визначення можна зробити висновок про те, що «вимоги», відповідність до яких буде встановлюватися у ході перевірки повинні бути встановлені виключно МК України та іншими законами України з питань державної митної справи. Це важливо, враховуючи той факт, що велика кількість подібних вимог встановлені підзаконними нормативно-правовими актами різної юридичної сили.

Наступною специфічною характеристикою даної форми є обмежена сфера її можливого застосування. МК України встановлено, що перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перебувають під митним контролем, як форми митного контролю здійснюється стосовно: 1) підприємств, які здійснюють види діяльності, зазначені в ст. 404 МК України; 2) підприємств, до яких застосовуються спеціальні спрощення; 3) підприємств, які здійснюють операції з товарами, поміщеними під митний режим, що передбачає ведення обліку таких товарів [1]. Наведений перелік є вичерпним, хоча це і не так важливо, тому що розширення сфери застосування даної форми митного контролю буде залежати відповідно від переліку видів діяльності, зазначених у ст. 404 МК України, надання спеціальних спрощень та застосування деяких митних режимів, які передбачають ведення обліку таких товарів.

Відповідно до ст. 404 МК України до видів діяльності, контроль за проведенням яких здійснюється органами доходів і зборів належать: 1) митна брокерська діяльність; 2) відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі; 3) відкриття та експлуатація митного складу; 4) відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу; 5) відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання; 6) відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу [1]. Даний перелік видів діяльності є вичерпним. Вважаємо за необхідне розглянути

кожен із зазначених видів діяльності та виявити специфіку застосування досліджуваної форми митного контролю.

Митна брокерська діяльність – це надання послуг з декларування товарів та транспортних засобів на основі договору доручення між митним брокером та власником товару, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Прямої вказівки в МК України або в наказі Міністерства фінансів України «Про діяльність митних брокерів» від 04.08.2015 р. [9] щодо процедури застосування досліджуваної форми митного контролю не існує. Але згідно ч. 13 ст. 265 МК України «документи, відомості про які зазначені в митній декларації, повинні зберігатися декларантом або уповноваженою ним особою протягом не менше ніж 1095 днів», тобто перевірка обліку зводиться лише до перевірки документів та відомостей, які повинен зберігати, в тому числі, і митний брокер.

Діяльність в магазині безмитної торгівлі пов'язана, перш за все, із знаходженням товару під митним контролем у зв'язку з тим, що у приміщенні магазину безмитної торгівлі створюється зона митного контролю. Низка вимог щодо обліку товарів прямо встановлені МК України. Так згідно п. 4 ч. 1 ст. 422 МК України «утримувач магазину безмитної торгівлі зобов'язаний вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і щоквартально подавати органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, звіт про рух товарів у магазині» [1]. Наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. встановлено, що «звіт про рух товарів у магазині безмитної торгівлі подається щокварталу протягом 10 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу» [10]. Крім того, відповідно до п. п. 22-23 Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі утримувачем магазину безмитної торгівлі один раз на квартал проводиться інвентаризація. Рахунки (бухгалтерські книги) магазину безмитної торгівлі повинні бути доступними для ревізії у будь-який час роботи бухгалтерії магазину [11].

Діяльність митного складу, вільної митної зони та складу тимчасового зберігання також пов'язана із знаходженням товару під митним контролем, про що свідчать ч. 1 ст. 424, ч. 1 ст. 430, ч. 1 ст. 437 МК України. В МК України також встановлені вимоги щодо обліку товарів, які знаходяться на митному складі, у вільній митній зоні або на складі тимчасового зберігання. Наприклад, порядок ведення обліку товарів:

- на митному складі регламентується ч. ч. 1 та 2 ст. 428 МК України та наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2012 р. № 835 [12];
- у вільних митних зонах (без поділу зон за типом) регламентується ст. ст. 433, 435 МК України та наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 633 [13];
- на складі тимчасового зберігання регламентується ст. 440 МК України та наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 633 [14].

Слід зазначити, що вимоги відносно обліку товарів на митних складах і вільних митних зонах практично ідентичні – щоквартально подання органу доходів і зборів звіту про рух товарів на складі, вільної митної зони за попередній квартал. Крім того, орган доходів і зборів має право вимагати подання позачергового звіту не частіше, ніж один раз на рік. Облік ведеться з використанням звичайних правил складського обліку.

Що стосується обліку товарів на складах тимчасового зберігання, необхідно звернути увагу на наступні відмінності: по-перше, терміни подання звіту різні – утримувач складу тимчасового зберігання щомісячно подає органу доходів і зборів звіт про рух товарів на складі; по-друге, МК України не передбачено право органам доходів і зборів вимагати подання позачергового звіту.

Діяльність вантажного митного комплексу регламентується главою 64 МК України, а вимоги щодо обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення встановлені п. п. 6-7 ч. 1 ст. 466 МК України. Так, утримувач вантажного митного комплексу зобов'язаний вести облік товарів, транспортних засобів

комерційного призначення, що обслуговуються комплексом, і щоквартально подавати відповідному органу доходів і зборів звіт про такі товари, транспортні засоби за формою та у порядку, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику та забезпечити наявність та функціонування електронного обліку товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються територією вантажного митного комплексу, і безперешкодний доступ до системи такого обліку посадових осіб органів доходів і зборів [1].

Як бачимо, форма і порядок реалізації обов'язку ведення обліку та подання звітності встановлюється Міністерством фінансів України. На жаль, до цього часу такий нормативно-правовий акт не прийнято, хоча вантажні митні комплекси здійснюють відповідну діяльність в Україні.

Наступною сферою застосування досліджуваної форми митного контролю відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 344 МК України є підприємства, до яких застосовуються спеціальні спрощення. Такими спрощеннями може користуватися уповноважений економічний оператор. МК України 2012 р. запроваджено інститут уповноваженого економічного оператора, проте із часу набуття його чинності і до теперішнього часу є відсутньою практика його реалізації [15, с. 6]. Тим не менш, МК України містить деякі вимоги до уповноваженого економічного оператора з обліку товарів. Так, відповідно п. 5 ч. 1 ст. 14 МК України однією з умов для отримання сертифіката уповноваженого економічного оператора підприємством є наявність такої системи обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються органам доходів і зборів при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності [1]. А згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 447 на оператора покладається обов'язок забезпечити ведення обліку та зберігання засобів митного забезпечення, знятого самостійно, не менш як 1095 днів [16].

Нажаль приклади проведення перевірки обліку щодо уповноваженого економічного оператора відсутні, а тому детально проаналізувати відповідні вимоги з обліку товарів, а також перевірки на предмет дотримання таких вимог не має можливості на даний час.

Останньою сферою застосування цієї форми митного контролю відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 344 МК України є підприємства, які здійснюють операції з товарами, поміщеними під митний режим, що передбачає ведення обліку таких товарів. Автори науково-практичного коментаря до МК України до таких митних режимів відносять митний склад і безмитну торгівлю [17, с. 378]. І це справедливо лише частково. Аналіз положень МК України дає підстави стверджувати, що вимоги відносно обліку товарів встановлені і для товарів, поміщених у митні режими переробки на митній території та переробки за межами митної території. Для заявлення митних режимів переробки необхідно отримати дозвіл органів доходів і зборів. Пунктом 3 ч. 8 ст. 149 МК України встановлено, що рішення про відмову у видачі дозволу на переробку товарів на митній території може бути прийнято, якщо органом доходів і зборів встановлено відсутність належного технологічного обладнання, приміщень, умов для обліку і зберігання товарів, що ввозяться з метою переробки. З цього випливає висновок, що облік є обов'язковою вимогою для поміщення товарів у митний режим переробки на митній території. Аналогічні положення встановлені і для товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території.

В ч. 3 ст. 344 МК України зазначається, що за результатами перевірки обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, посадовими особами органу доходів і зборів складається акт, один примірник якого надається керівнику підприємства, що перевірялося. Однак, законодавець не акцентує уваги на формі цього акту. Зазначимо, що форма такого акту так і не встановлена жодним підзаконним нормативним актом. Можемо припустити, що в цьому випадку надана можливість складання акту перевірки

обліку товарів, що перебувають під митним контролем, у довільній формі.

Перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, як одна з форм митного контролю знаходиться в тісному взаємозв'язку та взаємодії з іншими формами. Це виражається як у можливості проведення перевірки обліку товарів поряд з іншими формами контролю, так і у використанні результатів досліджуваної форми контролю для застосування інших форм. В першу чергу відзначимо необхідність відрізнити досліджувану форму митного контролю від іншої форми, передбаченої п. 3 ч. 1 ст. 336 і ст. 341 МК України – обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України. Вважаємо, що якась їх схожість в найменуванні може ввести в оману. Виходячи із особливостей проведення перевірки обліку товарів переконані, що найбільш тісний взаємозв'язок та взаємодія даної форми встановлено з:

- оглядом територій і приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, або здійснюється діяльність, контроль за якою покладено на органи доходів і зборів;

- проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, в тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування і сплати митних платежів.

Це обумовлено тим, що під час проведення перевірки обліку товарів посадовими особами можуть бути встановлені факти, підтвердження яких вимагає здійснення огляду територій і приміщень (більш того об'єкт застосування обох цих форм фактично збігається). Можуть бути також встановлені факти, підтвердження або спростування яких вимагає здійснити

документальну перевірку, а саме документальну позапланову перевірку.

Обґрунтована необхідність зміни назви даної форми митного контролю та пропонується використовувати наступну назву – «перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перебувають під митним контролем».

Встановлено, що вимоги, на предмет відповідності яким здійснюється перевірка обліку товарів, можуть бути встановлені МК України та іншими законами України з питань державної митної справи. Насправді ж в низці нормативно-правових актів підзаконного характеру (постановах Кабінету Міністрів України, наказах Міністерства фінансів України, Міністерства доходів і зборів) такі вимоги не тільки деталізуються, але і встановлюються, що суперечить положенням МК України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.
2. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: https://eeas.europa.eu/ukraine/docs/association_agreement_ukraine_2014_en.pdf. Title from the screen.
3. Regulation (EU) no 952/2013 of the European parliament and of the council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code (recast). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1>. Title from the screen.
4. SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. URL: http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~/_media/2B9F7D493314BA42BC8498D3B73CB.ashx. Title from the screen.
5. Customs Blueprints. European Commission / Taxation and customs union. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/EU%20Customs%20Blueprints.pdf>. – Title from the screen.
6. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 38-39. Ст. 288 (втр. чин.).
7. Мазур А.В., Колюбаєв Я.Є. Переміщення товарів через митний кордон України: різноманітність наукових поглядів на митно-

- правове поняття // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право. 2009. № 1. С. 64-70.
8. Prymachenko D., Prokopenko V., Prymachenko O. Customs formalities: the legal nature and the content of the concept (international legal aspects) // Вісник Акад. мит. служби України. Серія «Право». 2015. № 1. С. 50-57.
 9. Про діяльність митних брокерів: наказ Міністерства фінансів України від 04.08.2015 р. № 693 // Офіційний вісник України. 2015. № 72. Ст. 2394.
 10. Про затвердження форм Звіту про рух товарів у магазині безмитної торгівлі та Звіту про товари, поставлені, реалізовані та не реалізовані на повітряному (водному або залізничному) транспортному засобі: наказ Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 803 // Офіційний вісник України. 2014. № 9. Ст. 296.
 11. Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1089 // Офіційний вісник України. 2003. № 30. Ст. 1533.
 12. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012 р. № 835 // Офіційний вісник України. 2012. № 61. Ст. 2491.
 13. 13. Про деякі питання відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу: наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 633 // Офіційний вісник України. 2012. № 59. Ст. 2382.
 14. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 613 // Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552.
 15. Білоус-Осінь ТІ., Прокопенко В.В. Уповноважений економічний оператор: теорія та практика впровадження в національне законодавство: монографія. – Чернівці: Технодрук, 2016. 164 с.
 16. Про затвердження Порядку застосування спеціальних спрощень, що надаються уповноваженому економічному оператору: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 447 // Офіційний вісник України. 2012. № 40. Ст. 1542.
 17. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. Т. 2. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 446 с.